

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
103 33 STOCKHOLM

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L2@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Europeiska kommissionens förslag till direktiv om konsumentkrediter

Er ref: Ju2021/03087

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 9 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel tackar för möjligheten att få lämna kommentarer om förslaget till nytt konsumentkreditdirektiv.

Svensk Handel anser att det är viktigt att verka för ett högt konsumentskydd samt motverka utvecklingen av ökad överskuldssättning. Utgångspunkten för en långsiktig och välmående handel måste vara en sund konsumtion och en kontrollerad användning av krediter som skapar ett ömsesidigt förtroende för bägge parter över tid. Detta med tanke på att det är konsumenten som gör ett val av betalsätt och därmed också ett aktivt val av att ta en viss kredit. Det är även viktigt att direktivet ger möjlighet att ställa samma krav på utländska kreditgivare som beviljar krediter till svenska konsumenter för att upprätthålla ett gott konsumentskydd. Det bör eftersträvas en transparent och konkurrenskraftig marknad för konsumentkrediter för att säkerställa att dessa lösningar förblir kostnadseffektiva för handeln och för konsumenterna.

Det bör också finnas teknikneutralitet i lagstiftningen samt proportionalitet så att inte långa krediter regleras på exakt samma sätt som korta och ofta mindre krediter. För närvarande saknas en teknikneutralitet i förslaget och vi anser att konsekvenserna av förslaget inte har beaktats tillräckligt. Effekterna för företagen i kreditbranschen får i sin tur konsekvenser för handelsföretagen.

Förslagets artiklar som berör direktivets omfattning och förköpsinformationen är inte helt tydliga samt vissa definitioner av centrala begrepp saknas. Utöver detta tycks förslaget även innehålla dubbelreglering av sådant som till exempel redan regleras i GDPR.

Svensk Handel anser att informationskraven i förslaget är betungande för företagen samtidigt som de snarare försämrar än förbättrar konsumenternas möjligheter att fatta välinformerade beslut. Redan idag finns långtgående skyldigheter enligt lag att lämna information om villkoren för de krediter som erbjuds, omsorgsplikten samt förklaringskyldigheten som ger konsumenten goda förutsättningar att själv avgöra om en viss kredit passar konsumentens egna behov.

Svensk Handel vill betona betydelsen av att branschen får ett bra och effektivt verktyg att arbeta med för att säkerställa kvaliteten i kreditgivningsprocessen. Det finns ett behov av ett nationellt register som föreslagits av Finansinspektionen, där samtliga kreditgivare kan inhämta tillförlitlig information som ger en mer korrekt och uppdaterad helhetsbild av konsumentens finansiella situation. Ett heltäckande nationellt kreditregister är den enskilt viktigaste och mest effektiva åtgärden för att få en överblick och på så sätt motverka överskuldssättning hos konsumenter. Detta register ska vara ett komplement till andra underlag som används i dessa sammanhang som till exempel uppgifter från kreditinformationsbolag och företagets egna data.

Svensk Handel efterfrågar att det inrättas en referensgrupp som kan bidra med sin sakkompetens om hur direktivet kommer att påverka den svenska kreditmarknaden och handeln samt vilka konsekvenser det kan medföra för svenska konsumenter och företag. Gruppen skulle även hantera klargöranden av förslagets innebörd, vilket bidrar till att förenkla genomförandet av det nya direktivet.

Det är viktigt att få till balanserade lösningar som upprätthåller en hög konsumentskyddsnivå utan att äventyra handelns möjligheter att erbjuda ett brett utbud av betalningslösningar och tjänster för sina konsumenter.

Synpunkter på utredningens förslag

Direktivets omfattning och borttagandet av viktiga undantag

Svensk Handel anser att undantagen i 4 § konsumentkreditlagen för räntefria kreditköp med inga eller mycket små tillkommande kostnader som löper på kortare tid än tre månader finns av en god anledning och att de bör behållas. Betalning genom kortare krediter med små eller inga kostnader fyller en viktig konsumentskyddande funktion inom e-handeln, som har ökat kraftigt under covid-19-pandemin. Konsumenter vill gärna få leverans av varan innan betalning sker för att se om varan överensstämmer med deras förväntningar. Det flesta som väljer faktura gör det då de kanske är till exempel osäkra på klädstorleken och vill prova plagget innan de betalar eller returnerar. Om de gör en retur och har gjort en direktbetalning kan långa ledtider uppstå, detta undviks vid fakturabetalningar vilket blir mycket smidigare.

Ett införande av kreditprövning för alla räntefria kreditköp med inga eller små kostnader för bland annat samtliga fakturor, är en oproportionerligt stor och mycket dyr åtgärd i förhållande till dess förväntade effekt. Det riskerar att skapa en onödig administration för många företag som inte har som huvuduppgift att lämna krediter. Mot den bakgrunden är det inte proportionellt och förenligt med det allmänna omsättningsintresset att behandla alla betalningsansänd som krediter med det krav på informationsgivning och kreditprövning det skulle medföra att göra alla som ger konsumenter betalningsansänd till "kreditgivare".

Införande av kreditprövningar i samband med alla betalningsansänd kommer sannolikt att utestänga en del konsumenter från möjligheten till kostnadsfria fakturor och på så sätt tvingas de till förskotts betalning eller direktbetalning.

Korta krediter med små eller inga kostnader utgör idag ett effektivt betalsätt. Med ett ökat informationskrav eller krav på kreditupplysning riskerar dessa krediter att framstå som mer komplexa kreditprodukter än vad de faktiskt är. I stället bör det tydligare framgå att det finns en proportionalitetsprincip där kraven på vilka uppgifter som är tillräckligt för en kreditbedömning beror på omständigheterna inklusive lånets egenskaper, lånets storlek och lånets likviditetsmässiga betydelse för låntagaren.

Förslagets definition av kredit omfattar alla slags betalningsanstånd oavsett belopp, som till exempel en vanlig 14-dagarsfaktura från en e-handlare. Frågan som uppkommer är vem som utifrån förslagets definition av kreditavtal i artikel 3(3) ska anses vara kreditgivare enligt artikel 3 (2) liksom om dessa ska omfattas av tillsyn enligt artikel 37, oavsett om man bedriver tillståndspliktig kreditverksamhet eller inte.

Svensk Handel ställer sig frågande till om en kreditprövning hjälper att komma till slutsatsen, när det gäller ett kreditköp som är kostnadsfritt eller medför en obetydlig avgift, att denna inte kommer att kunna betalas inom en så kort tidsperiod som nämnts, framför allt om det rör sig om ett lågt belopp.

Informationskrav

Svensk Handel ställer sig även frågande till de omfattande och till stora delar överlappande informationskraven i artiklarna 9, 10 och 16. Att göra två blanketter obligatoriska kan skapa ett informationsöverflöd som riskerar att göra det svårare för konsumenten att ta till sig informationen. Dessa kanske väljer bort att ta del av informationen om den blir alltför omfattande vilket undersökningar har visat.

Det nämns att förhandsinformation och kreditavtal ska tillhandahållas på "papper eller annat varaktigt medium". Definitionen för varaktigt medium definieras som en PDF eller annan fil som går att ladda ner. Sett till generellt kundbeteende så scollar många konsumenter förbi svårtillgängliga PDF-dokument och risken är att konsumenterna inte läser dokumenten. På digitala enheter finns andra möjligheter att hjälpa konsumenterna att ta till sig och förstå viktig information genom exempelvis anpassningar av hur informationen visas på konsumentens enhet.

Det saknar underlag som stöder att ytterligare omfattande information i fler dokument skulle förbättra konsumenternas förutsättningar att fatta välgrundade beslut. Det skulle vara betydligt bättre, både för konsumenter och företag, om direktivet medförde att den mest väsentliga informationen, utan att specificera det till två blanketter, för konsumenten kunde lämnas i samband med att avtalet ingås. Det viktigaste bör vara att informationen är tydlig och presenteras för konsumenten på ett lättillgängligt sätt. Inte heller finns det något underlag som stöder kravet att information måste lämnas en dag innan avtalet blir bindande för att det underlättar för konsumenternas informationsinhämtning. Snarare skulle kravet inskränka konsumenterna rättsliga kapacitet att låna när de så önskar.

Direktivet skulle kunna innehålla en teknikneutral skrivning som medger att informationen lämnas på ett sätt som är anpassat till ett digitalt flöde samt även tar höjd för framtida innovationer på marknaden.

Informationskraven i artikel 10 (1) är för övrigt oklara vad gäller företagens skyldigheter, då det inte framkommer om de olika handlingsalternativen i stycke ett respektive två är alternativa eller om alternativet att lämna information om ångerrätt på något sätt är villkorat.

Svensk Handel anser det oklart vilken nytta konsumenterna har av att få ta del av detaljerad information om kreditprövningen, utöver den rätt som redan föreligger enligt GDPR för den registrerade.

Det framkommer inte heller i vilket syfte konsumenten ska ha rätt att få ett automatiserat kreditbeslut omprövat. Detta då en manuell process ska få samma utfall då den bygger på samma riskvärderingsmodell, dessutom medför en manuell process större utrymme för felbedömningar på grund av den mänskliga faktorn än en automatiserad bedömning.

Utbildningsinsatser

Svensk Handel ser positivt på att det införs åtgärder för finansiell utbildning som ska främjas av medlemsstaterna, särskilt när det gäller konsumentkreditavtal för att förbättra konsumenternas finansiella kunskaper, även när det gäller produkter som säljs digitalt. Dessa insatser måste ske redan i skolan som en del inom utbildningspassen om konsumentkunskap/ekonomi.

Svensk Handel anser att det är viktigt att företag utbildar sin personal så att de kan uppfylla kraven som ställs. Utmaningar kan skapas för företag som använder sig av externa callcenter utan specialistkompetens. För många företag kommer det att vara mycket krävande att anpassa sin verksamhet till alla krav om de antas. Många kommer att behöva använda sig av externa partners, outsourcing all fakturering, i stället för att sköta fakturahanteringen själva.

Avslutningsvis anser Svensk Handel att det är viktigt att alla kreditgivare på den svenska marknaden omfattas av samma krav vad gäller kreditgivningen.

Svensk Handel ställer sig bakom de remissvar som såväl Svenska Bankföreningen och Finansbolagen som Swedish Fintech Association har lämnat in.

Detta yttrande har beslutats av avdelningschefen för Näringspolitik Mats Hedenström. Föredragande har varit näringspolitiska experten Jolanda Girzl. I den slutliga handläggningen har också näringspolitiska experten Bengt Nilervall deltagit.

SVENSK HANDEL

Mats Hedenström

Jolanda Girzl